

Дата проведення - 23.03. 2020 . Викладач. Алмашій М.І.

Тема . Міжнаціональні відносини.

Пояснення навчального матеріалу

1. Міжнаціональні відносини.

Україна — поліетнічна держава. За даними перепису населення 1989 р., в Україні проживало понад 51,4 млн осіб, серед них понад 37,4 млн українців, 11,3 млн росіян, 486 тис. євреїв, 440 тис. білорусів, 324,5 тис. молдаван, 219 тис. поляків, 163,1 тис. угорців, 134,8 тис. румунів і представників інших народів.

Загалом в Україні проживає близько 130 національностей, народностей та інших етнічних груп. Особливістю національного складу України ще з повоєнних років було те, що частка українців у загальній кількості населення зменшилася від 76,8 % у 1959 р. до 72,6 % у 1989 р., тоді як частка росіян за цей період зросла від 16,9 до 22 %.

Із перших днів незалежності Україна проголосила рівність усіх громадян держави незалежно від їх національності. Рішуче були засуджені будь-які спроби нагнітання міжнаціональної ворожнечі, верховенство одних націй над іншими. При цьому головна увага зверталася на розвиток національних культур, мов. Безперечною заслугою молодій держави стала розробка законодавчої бази, що врегульовувала міжнаціональні відносини й виключала можливості в Україні міжнаціональних конфліктів.

Після проголошення незалежності України було створено Комітет у справах національностей при Кабінеті Міністрів, згодом реорганізований у міністерство (нині — Державний комітет у справах національностей та міграції). На нього було покладено функції відродження та розвитку мов, культур, вільної реалізації духовних потреб усіх національностей, що проживають на території України.

Турбота про розвиток національних меншин стала однією з ключових проблем національної політики Української держави. 1 листопада 1991 р. Верховна Рада України прийняла Декларацію прав національностей України. У ній підкреслювалось, що в Україні гарантуються рівні економічні, політичні, соціальні та культурні права всім народам, національним групам і громадянам.

Іншим важливим документом став Закон "Про національні меншини в Україні". Він зафіксував право кожного народу на культурно-національну автономію, творення своєї національної культури, відродження історико-культурних традицій, використання національної символіки, відзначення національних свят, сповідання своєї релігії, задоволення потреб у літературі, мистецтві, засобах масової інформації, створення національних культурних та навчальних закладів. На теперішній час в Україні діють сотні організацій національних меншин.

Складною залишається проблема повернення кримських татар на історичну батьківщину, їх облаштування та надання українського громадянства, що створює напружене становище на Кримському півострові.

Україна рішучо виступає проти проявів сепаратизму як у своїй державі, так і в інших — Грузії, Азербайджані, Сербії та ін.

На теперішній час законодавча база щодо міжнаціональних відносин, яка функціонує в Україні, визнана світовим співтовариством взірцевою. У Верховній Раді України плідно працює Комітет із питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин

2. Україна та українська діаспора

Діаспора — об'єднання людей однієї національності, які проживають за межами країни свого походження, за межами своєї історичної батьківщини. Під східною діаспорою розуміють поселення українців у республіках колишнього Радянського Союзу, під західною — поселення українців у Європі, Америці, Австралії.

Через різні обставини поза межами України опинилися мільйони українців. На сьогодні за межами Української держави проживає близько 11 млн українців. Із них у східній діаспорі — близько 8 млн. Найбільша українська діаспора в Росії становить 4,5 млн осіб. Тут вони є другою за кількістю етнічною групою. Значна частина українців проживає в Казахстані (900 тис. осіб) та Молдові (650 тис. осіб).

Близько 2,5 млн українців проживають за межами колишнього СРСР. Умовно українців у західній діаспорі можна поділити на три групи:

- 1) ті, чиї предки покинули батьківщину 3-4 покоління тому (найчастіше вони мають досить приблизне уявлення про свої національні витоки);
- 2) ті, хто порвав зв'язки з батьківщиною одне чи два покоління тому (вони знайомі з українською культурою і шанують її);
- 3) невелика, але найактивніша група — ті, кому вдалося зберегти своє національне обличчя. Вони становлять серцевину українських громад.

Окремої уваги заслуговує питання культурних зв'язків діаспори з Україною. Зв'язок української діаспори з історичною батьківщиною здійснюється через товариство «Україна», різноманітні громадські й культурні організації. Помітну роль у зміцненні цих зв'язків відіграє часопис «Українська діаспора», що видає Інститут соціології Національної академії наук України та Редакція Енциклопедії Української Діаспори в США. Важливого значення для взаємодії різних частин українського етносу набули I Форум української діаспори (серпень 1990 р., Польща), I Форум представників східної діаспори (січень 1992 р., Київ) та Всесвітній форум (серпень 1992 р., Київ).

Для зміцнення зв'язків між Україною та діаспорою в 2001 р. була розроблена Національна програма «Закордонне українство на період до 2005 року».

Закріплення матеріалу

Україна — багатонаціональна держава, на її території проживають представники майже 100 націй і народностей. Усім громадянам, незалежно від їх національності, гарантуються рівні права й свободи. Держава забезпечує вільний розвиток етнічної, мовної, культурної та релігійної самобутності всіх корінних народів та національних меншин. Створення цивілізованих міжнаціональних стосунків є важливим досягненням Української держави.